

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark Brandenburg

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1843

XVIII. Bischof Wedego erneuert die Beschlüsse der Concilien in Beziehung auf die geziemende Tracht der Geistlichen in der Havelberger Diöcese, im Jahre 1474.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54314)

tes hominum pigriciam ad satisfaciendum pro peccatis, invento remedio non reperiatur modernis temporibus in militante ecclesia, quo homo facilius in genere satisfactionis iuvare se possit, quam indulgentiis post factam confessionem sacramentalem, Ideo quatenus omnium indulgentiarum, in octavis Corporis cristi et visitationis Marie summorum pontificum liberalitate ac alias concessarum, omnes devoti clerici et laici difficultate femota participes fieri commode possint, Omnibus clericis in nostra diocesi in ecclesiis parochialibus dictarum octavarum temporibus horas perfolvere volentibus, ut singulis diebus ad matutina tempora tres psalmos cum suis antiphonis et tribus lectionibus ac laudibus matutinis decantare possint, et ad nocturnum dicendum ibi non astringantur, Ipsis tamen principalibus diebus festis cum dominicis et octavis diebus exceptis, tenore presentium indulgemus. Datum in Wistogk, In publica Synodo, celebrata Anno domini 1471, feria secunda post dominicam Misericordia domini, nostro sub Secreto.

Insuper considerans, quod non expediat, preterquam diebus dominicis et maioribus festis ab ecclesia institutis, laicos a laboribus retrahere, Tum quod in festis sepe magis multiplicantur peccata in tabernis, coreis et aliis lascivis, quas docet ociositas, Tum quia dies operabiles vix sufficiunt pauperibus ad vite necessaria procuranda, Ideo in festis beati Petri cathedra et ad vincula, Crucis inventionis et exaltationis, Georgii, Marci, Johannis ante portam, Commemorationis Pauli, Commemorationis animarum, ybi Breuiarius quedam opera expresse licentians alia vitanda innuit aut exprimit, Idem Reuerendus pater simili paterna affectione, quatinus stricta prohibitione sublata plurium conscientie fereniores reddantur, Illam aliorum operum abstinentiam tantum suadendam, non imperandam fore vult et interpretatur, Sic quod totus fidelis populus prefatis diebus in quibuscunque suis operibus siue laboribus, quibus vite necessaria querit, tollerari et a peccato valeat excusari, et festa tamen in ecclesiis in diuinis officiis solemniter a clero celebrentur, Alia vero in eodem passu Breuiarii de modo festuandi et ieiunandi per circulum anni, prout ibi descripta sunt, debitis temporibus diligenter intimari. Et presertim statutum quondam bone memorie domini Conradi Episcopi Havelbergenfis de die dominico, prout in Statutis Sinodalibus inuenitur, districte precipiendo mandat praticari. Item sanctorum Liborii confessoris et episcopi cum Responstone vesperei Justum deduxit, In profesto sancte Praxedis, et Otillie virginis et martiris cum Responstone vesperei Regnum mundi, In profesto sancti Nicolai, festa nouem lectionum solemnium instituit et vt talia de cetero precipit obseruari.

XVIII. Bischof Wedego erneuet die Beschlüsse der Concilien in Beziehung auf die gezeimende Tracht der Geistlichen in der Havelberger Diöcese, im Jahre 1474.

Wedego, dei gratia Episcopus ecclesie Havelbergenfis, Vniuerso clero nostro dioecesis Salutem in domino. Quamuis ab olim sancti Patres presertim in conciliis, dolentes de ecclesie miseria, Demum et in sacro Basiliensi concilio circa debitam in ecclesiis et diuinis perfoluendis officiis seruandam deuotionem et modestiam, zelum non immerito feruentissimum inueniantur habuisse, Tamen sicut tunc, ita et nunc, eorum piam sollicitudinem adhuc interdum effectum debitum carere cernimus, ex sola rectorum negligentia, disciplinam et correctionem non adhibentium, vt deberent. Auctoritate igitur nostra ordinaria et dioecesana, prout et in memoratis iuribus nobis iniunctum accepimus, Vobis, quibus supra, in virtute sancte obedientie districte precipiendo mandamus, Quatinus post allegatas prouisiones olim factas, illam saltem in Concilio Basiliensi nouissime prouisam admonitionem inferius in

parte annotatam, ad mentem renocantes eamque in singulis clausulis et punctis attente considerantes in dicendis seu decantandis horis canonicis et etiam defunctorum vigiliis aliisque diuinis officiis quibuscumque peragendis, prolatione, vestitu et gestu ac aliis, prout decet, dictorum sanctorum patrum iustissimis ordinationibus vos studeatis, quantum potestis, conformare, sub pena duarum librarum cere tociens, quotiens horum contrarium temere presumptum fuerit, nobis irremissibiliter soluendarum. Et ad ulteriorem horum executionem faciendam parrochialium locorum plebanis et fraternitatum kalendarum decanis seu senioribus communiter vel diuim tenore presentium committimus, Volentes et mandantes, vt super omnium et singulorum premissorum obseruantia, quantum in parrochialibus ecclesiis fieri potest, procuranda, vigilanter intendant et excessus extinguentes ne dum in his sed etiam in aliis ad diuini cultus decentiam ordinatis quocumque, Vt si altaris vel officiantes in processibus consuetis cum biretis decenter non incedant vel si in certis festiuitatibus anni, videlicet Singulorum apostolorum et sancti Nicolai, Johannis baptiste, Marie magdalene, Laurentii, Michaelis, Martini, Katherine et maioribus, primis vesperis ad minus induti suppelliis non intersint, et sic de similibus, Si suis statutis et consuetudinibus approbatis inter se corrigere commode non possint, Ad nos aut curie nostre officialem, sine vlla dissimulatione, fideliter deferant corrigendos. Alioquin contra memoratos plebanos ac decanos in huiusmodi respiciendis et accusandis negligentes ad ipsos propterea puniendos ammodo seriose procedatur. Datum wistogk, anno etc. LXXIII. In die natiuitatis Johannis baptiste.

Sequitur extractus ex decretis Concilii Basiliensis.

XIX. Bischof Wedego gebietet den Geistlichen, welche die Halsbinde und die Stiefeln abgelegt, deren Wiederanlegung, im Jahre 1485.

Wedego, dei gratia Episcopus Huelbergenfis, Vniuerso clero nostre huelbergenfis diocesis Salutem in domino. Cum omnis iactantia et dissolutio corporalis a sacramento ordinis debeat esse aliena, Statutum nostrum Sinodale, quod incipit Dolenter referimus in § et quicumque clericus, sumptum ex cle. II. de vi. et ho. cle., Etiam ad eos, qui leues quorundam laicorum mores vel potius abusus nouiter introductos imitari et huic seculo conformari gaudentes, sub tunicis colleria, quibus colli nuda proteguntur, per maiores nostros laudabili more semper haberi consueta, tamen omnino dimittunt, vel qui nudis cruribus caligas non induti, maxime quando diuinis intersunt officiis, impudenter et publice incedunt, quasi in sue squalide cutis ostensione et turpitudinis reuelatione gloriantes, tenore presentium extendimus, ipsosque penis ibi contentis decernimus subiacere. Datum Wistogk in Sinodo, anno domini 1485, feria secunda post Misericordia domini.

XX. Bischof Buffo bestätigt die Statuten seiner Vorfahren und ordnet über die Feier einiger Festtage Näheres an, im Jahre 1488.

Anno domini 1488 feria secunda post Cantate Reuerendus in christo pater et dominus, dominus Buffo, Episcopus ecclesie huelbergenfis, in publica Sinodo, tunc in ecclesia beate Marie virginis Wistogkenfi per eum celebrata, Omnia statuta per felicis memorie Reuerendum patrem